Cena 20 hal.

Adres wydawnictwa Kraków Stradom 13. Nr. telefonu 279. Konto czek. P. K. O. Nr. 174.455 — Listy i rękopisy należy przesyłać pod adresem redakcyi w Przywozie koło Mor. Ostrawy. — Adres Administracyi dla Krakowa: Stradom 13. — Nakł. Gal. Spółki Wydawniczej w Krakowie.

Nowy Dziennik

Wychodzi codziennie, także w poniedziałki.

Cena 20 hal.

Prenumerata w Austro-Węgrzech, Królestwie Polskiem i Niemczech: Miesięcznie 4 K 80 h, kwartalnie 14 K 40 h. — Cena ogłoszeń: 10 hal. za 1 mm łamu. — Prenumeratę, ogłoszenia i przesyłki pieniężne przyjmuje Administracya w Przywozie koło Mor. Ostrawy. Tel. 211.

Rok I. Poniedziałek, 21. października 1918. Nr. 102.

Wilson o narodach austryackich.

Zamiary koalicyi wobec Austro-Węgier.

Berlin, 20. października. Tel. wł. Genewski sprawozdawca »Lokalanzeiger« donosi:

Jeżeli wystąpienie partyi Karolyiego ma mieć na celu uratowanie całości państwa węgierskiego, to zdaje się ono być chybionem. Wiadomości, które dostałem z wiarygodnej angielskiej i francuskiej strony, stwierdzają, że rozwiązanie Węgier należy do niezmiennych punktów programu, szczególnie radykalnej lewicy, która przytem powołuje się na zgubną rolę Węgier przy wybuchu wojny światowej. W przeciwieństwie do tego stoi grupa, mająca poparcie u klerykałów, która występuje za Austryą przemienioną w państwo związkowe, ażeby przeszkodzić przyłączeniu się Niemców austryackich do państwa niemieckiego. Radykali lewicowi natomiast uważaliby takie połączenie jako rodzaj odszkodowania za Alzacyę i Lotaryngię i obszary polskie, ażeby w ten sposób wytworzyć możliwość dobrych stosunków między Niemcami a Francyą. Która z obu grup jest silniejsza, trudno stwierdzić, gdyż w obecnej chwili panuje u koalicyi dzięki nastrój zwycięski i przeważają imperyalistyczne dążności zaborcze.

Przygotowania do ogłoszenia niepodległości Węgier.

Budapeszt, 20. października. — Tel. wł. — O przygotowaniach do ogłoszenia niepodległości Węgier dowiaduję się: Prezydent ministrów, Dr. Wekerle, uda się w najbliższym czasie do Wiednia, aby przedłożyć monarsze odpowiedni projekt ustawy o unii personalnej. Projekt został wypracowany przez ministra sprawiedliwości. Pierwszy projekt ustawy o niepodległości Węgier będzie tylko nosić charakter ustawy **zasadniczej**, w której zostanie wypowiedziana niepodległość Węgier a zniesiony **artykuł XII ustawy z r. 1867, a więc ugoda z Austryą**.

Dalsze projekty mają uregulować niepodległość Węgier, kwestyę nowych urządzeń gospodarczych, samodzielnej armii przeznaczonej do ochrony Węgier.

Szczególnie ważną część stanowi kwestya **ustanowienia prawa wypowiedzenia wojny i zawierania pokoju.** W tym kierunku toczą się jeszcze rokowania. W myśl nowej konstytucyi nie ma to być wyłącznie prawo przysługujące koronie, lecz rozstrzygnięcie o wojnie, i pokoju nastąpi za wyraźną uchwałą Izby posłów i Magnatów.

Państwo ukraińskie w ramach monarchii austr.

Lwów, 20. paźdz. Tel. wł. Wczoraj odbyło się uroczyste konstytuujące zebranie Ukraińców. Prezydent Dr. Petruszewicz wyłuszczył przy otwarciu potrzebę ukonstytuowania się osobnego państwa ukraińskiego w ramach monarchii austro-węgierskiej. Proklamacyę osobnego państwa ukraińskiego przyjęli zebrani z entuzyazmem. Manifestacye trwały przeszło pół godziny. Sekretarz konstytuanty, Dr. Baran, odczytał następnie rezolucyę, która została jednomyślnie przyjęta. Zebrani śpiewali pieśń „Ukraina zmartwychwstała". W końcu złożył imieniem ukraińskich socyaldemokratów Mikołaj Hankiewicz oświadczenie, w którym żąda natychmiastowego zjednoczenia wszystkich ziem ukraińskich w niepodległą Ukrainę, celem spełnienia maksymalnych socyalno-demokratycznych żądań.

Odpowiedź Wilsona do Austryi.

Waszyngton, 19. października. BK. Reuter. Tekst odpowiedzi Stanów Zjednoczonych na notę austryacko-węgierską z 4. października, która w Amsterdamie i gdzieindziej została ogłoszoną 5. i 6. października, a z departamentu stanu przez posła szwedzkiego w Waszyngtonie przesłaną telegraficznie została szwedzkiemu ministrowi spraw zewnętrznych, jest następujący:

Departament stanu, 18. paźdz. 1918.

Mój Panie!

Mam zaszczyt potwierdzić Pańską notę z 7. bm., w której Pan przesyła doniesienie c. i k. rządu austryacko-węgierskiego do prezydenta. Otrzymałem teraz polecenie od Prezydenta, poprosić Pana o łaskawe przesłanie przez rząd Pański następującej odpowiedzi c. i k. rządowi.

Prezydent uważa za swój obowiązek zawiadomić rząd austryacko-węgierski, że nie może zająć się obecną propozycyą tegoż rządu, gdyż od jego orędzia z 8. stycznia nastąpiły pewne wypadki pierwszorzędnego znaczenia, które z konieczności zmieniły kompetencyę i odpowiedzialność rządu Stanów Zjednoczonych.

Pomiędzy 14 warunkami, które prezydent wówczas sformułował, znajdował się następujący:

»Narodom Austro-Węgier, których miejsce pomiędzy narodami chcemy widzieć strzeżone i zapewnione, musi być zagwarantowana zupełna możliwość autonomicznego rozwoju«. Od czasów napisania i wygłoszenia tego zdania przed kongresem Stanów Zjednoczonych, uznał rząd Stanów Zjednoczonych, że między Czechosłowakami a państwem niemieckiem i austro-węgierskiem, istnieje stan wojenny i że czechosłowacka Rada narodowa jest de facto rządem prowadzącym wojnę, zaopatrzonym w odpowiedni autorytet do kierowania wojskowemi i politycznemi sprawami Czechosłowaków. Uznał on też w sposób jak najdalej idący słuszność narodowych dążności wolnościowych Jugosłowian.

Prezydent nie jest przeto w stanie uznać jako podstawę dla pokoju samą autonomię tych narodów, lecz jest zmuszony obstawać przy tem, ażeby one, a nie on, rozstrzygnęły kwestyę, która akcya rządu austryacko-węgierskiego zadowoli aspiracye i zapatrywania ludów o ich prawach i o ich stanowieniu jako członków rodziny narodów.

Racz Pan przyjąć, mój Panie, ponowne zapewnienie mego najwyższego szacunku.

Robert Lansing mp.

Orędzie do narodu czeskiego.

Uchwały czeskiej Rady narodowej.

Praga, 19. października. BK. O odbytem dzisiaj posiedzeniu »Narodni Vyboru« został wieczór wydany następujący komunikat:

»Narodny Vybor« uznaje decyzyę prezydenta »Česky Svaz«, w której tenże odrzuca wszelkie rokowania w sprawie nowego ukształtowania stosunków wewnętrzno-austryackich. »Nar. Vybor« protestuje z największą stanowczością przeciw najnowszej próbie rozdarcia jedności narodu czecho-słowackiego i zagrożenia jedności i niepodzielności krajów czeskich. »Nar. Vybor« a z nim cały naród czeski, bez wyjątku, stoją niezłomnie na stanowisku, że z Wiedniem nie istnieją dla narodu czeskiego żadne rokowania co do jego przyszłości. Kwestya czeska przestała być kwestyą wewnętrznego uregulowania Austro-Węgier. Stała się ona kwestyą międzynarodową i wraz ze wszystkiemi kwestyami światowemi zostanie rozwiązaną. Nie może ona też być rozwiązaną bez zgody i porozumienia z tą międzynarodowo uznaną częścią narodu, która znajduje się za granicami Czech. »Nar. Vybor« uważa też za swój obowiązek, w imieniu całego ludu czeskiego lojalnie oświadczyć, że dla nas nie istnieje żadne inne rozwiązanie kwestyi czeskiej, jak tylko zupełna państwowa niepodległość i niezależność ojczyzny czechosłowackiej.

Nar. Vybor protestuje przeto wobec całego świata, publicznie i stanowczo przeciwko temu, że ze strony państwa madziarskiego wmawia się światu, że nasi bracia Słowacy nie chcą więcej tworzyć z narodem, którego są niepodzielną gałęzią, całości narodowej i państwowej. Słowacy są prześladowani i wskutek gwałtu madziarskiego przeszkodzeni w wyjawieniu publicznie i swobodnie swych życzeń, o ile nie chcą w więzieniu zastanawiać się nad madziarską wolnością i demokracyą. Pod wojskowym naciskiem wymuszone oświadczenia nie mogą w świecie, który ma być zbudowany na zasadach uczciwej demokracyi i [illegible] uchodzić za niesfałszowaną wolę narodu, choćby nawet ubrano je w płaszczyk brzmiącej nazwy plebiscytu.

Bracia słowiańscy wiedzą najlepiej, co dla nich oznacza przyrzeczenie im przez Madziarów wolności, gdyż na własnem ciele doświadczyli, jak wygląda madziarska ustawa narodowościowa w madziarskiej praktyce państwowej. Wiedzą też, że naród czeski kocha język słowacki tak samo jak swój język ojczysty i że będzie największą radością narodu czeskiego, gdy go zapewni braciom słowackim całą ich indywidualność i wszystko, czego potrzebują do rozwoju, gdyż są przekonani, że takie zjednoczenie braterskie we wspólnem państwie jest najlepszą gwarancyą wielkiej przyszłości językowej, gospodarczej i kulturalnej naszego całego czechosłowackiego narodu.

Naród czeski nigdy wogóle nie chciał i nigdy nie będzie uciskał narodowo i kulturalnie drugiej narodowości w państwie czechosłowackiem. Cała jego tradycya, jego własne cierpienia i demokratyczna zasada jego państwa dają najpewniejszą tego rękojmię.

Narodni Vybor zwraca się do całego narodu wszechsłowackiego z usilną prośbą, aby stanowczo i niezłomnie obstawał przy tem, co jest najświętszem przekonaniem i wolą każdego wiernego Czecha i zaufał, że Narodni Vybor, który jest dzisiaj jedyną legalną reprezentacyą całego narodu czechosłowackiego i wszystkich jego stronnictw, wszystko czynić będzie, co jest koniecznem, ażeby osiągnąć cel najwyższy: szczęśliwą przyszłość wolnego czechosłowackiego narodu.

Praga, 19. paźdz. BK. Dzisiaj odbyło się w magistracie w Pradze w obecności 68 posłów do Rady państwa pełne posiedzenie Czeskiego Swazu. O ostatnich politycznych wydarzeniach referowali posłowie Stanek i Tusar, poczem rozwinęła się bardzo ożywiona dyskusya. Oświadczano jednomyślną zgodę z rezolucyą, uchwaloną przez Narodni wybor. Dyskusya polityczna będzie kontynuowana we [illegible] na posiedzeniu we Wiedniu.

Odpowiedź Niemiec.

Berlin, 20. października. — Tel. wł. — Nota zawierająca odpowiedź niemiecką została dzisiaj o godz. 12-tej w południe przedłożoną komisyi dla spraw zewnętrznych Rady Związkowej, a o godz. 2-giej przywódcom frakcyi. Jak słychać **usunięcie w ostatniej chwili pewnych ostrych miejsc** które należało brać jako wypływ dotkniętego poczucia honoru Niemiec nastąpiło nie wskutek niekorzystnych wiadomości z zagranicy, lecz wskutek wkroczenia sekretarza stanu **Erzbergera**, który dopiero wczoraj wrócił z Karlsruhe od łoża śmierci swego syna. Przeto sądzą że niezależni socyaliści, tem prędzej mogą się zgodzić na ostatnie sformułowanie tekstu.

Na posiedzeniu wtorkowem sejmu Rzeszy wygłosi kanclerz wielką mowę, po której nastąpi dyskusya na wielką skalę, która trwać będzie najmniej trzy dni. Liczą się z ostremi napaściami niezależnych socyalistów. W kwestyi wojny zażądają, ażeby winni zostali pociągnięci do odpowiedzialności.

Reforma konstytucyi niem.

Berlin, 20. października. — Tel. wł. — Jutro zbiera się komisya konstytucyjna celem przygotowania na plenarne posiedzenie wtorkowe projektów zmiany konstytucyi. W reformie konstytucyi przewidziane są największe zmiany, jakie nastąpiły w Niemczech od r. 1870.

O odstąpienie Szlezwiku.

Berlin, 20. paźdz. Tel. wł. W przeciwieństwie do oficyalnego dementu utrzymuje się uporczywie w sejmie Rzeszy pogłoska, że rząd duński życzy sobie w nocie w tonie przyjacielskim przeprowadzenia artykułu piątego praskiego traktatu pokojowego, zawartego w r. 1866 między Prusami a Austryą. W myśl tego artykułu ustąpił królowi pruskiemu cesarz austryacki uzyskane w r. 1864 prawa do księstw Szlezwiku i Holsztynu pod warunkiem, że ludność północnych dystryktów Szlezwiku, skoro we wolnem głosowaniu da wyraz życzeniu odstąpienia na rzecz Danii, też zostanie odstąpioną. Wobec lojalnego tonu, w którym jest trzymana nota duńska, są widoki na ugodowe rozwiązanie tej sprawy.

Różnice zdań między Tiszą a Burianem.

Budapeszt, 20. października. — Tel. wł. — W węgierskich kołach politycznych oświadczają, że ustęp o nietykalności Węgier w manifeście cesarskim został przyjęty na **specyalne życzenie Dra Wekerlego**.

Jak opowiadają w węgierskich kołach politycznych, przyszło **między hr. Tiszą a ministrem spraw zagranicznych, hr. Burianem, do poważnej różnicy zdań**, która nietylko wyjawiła się w związku z **przymierzem niemieckiem**, lecz także dlatego, ponieważ hr. Burian chciał manifest cesarski odnośnie do południowych Słowian stylizować w formie dla Węgier niekorzystnej. Ponadto miał się hr. Burian oświadczyć przeciw podziałowi zastępstwa zagranicznego, podczas gdy hr. Tisza oświadczył, że nie może więcej popierać dualizmu i że byłoby dla Węgier poniżającem, gdyby dostała im się w udziale ta sama rola, co pojedynczym państwom w państwie związkowem austryackiem.

Sejm Rzeszy.

Berlin, 20. paźdz. BK. Wydział Seniorów sejmu rzeszy odbył dzisiaj przedpołudniem posiedzenie. We wtorek 22. bm. o godz. 2. popołudniu zabierze na pełnem posiedzeniu głos kanclerz Rzeszy. W związku z tem odbędzie się ogólna dyskusya polityczna, która prawdopodobnie trwać będzie dwa lub trzy dni.

Obrady Ukraińców we Lwowie.

Lwów, 20. października. BK. Zgromadzenie ukraiń. notablów uchwaliło dziś ukonstytuowanie Rady narodowej dla wykonania prawa stanowienia Ukraińców o sobie i przyjęło odpowiednie rezolucye.

Rozwiązanie stronnictwa pracy na Węgrzech.

Budapeszt, 20. października. — Tel. wł. — Jutro wieczór odbędzie się konferencya narodowego stronnictwa pracy, na której zostanie przedłożony wniosek rozwiązania partyi i przejścia jej członków do partyi rządowej. Oznacza to osobistą ofiarę hr. Tiszy, gdyż wedle zdania sfer rządowych, stała jego osoba w drodze koncentracyi stronnictw.

Prawo samostanowienia także dla Irlandyi.

Sztokholm, 20. paźdz. BK. „Nya Dagligt Allehanda" pisze: Jeśli prawu stanowienia narodów o sobie w Europie przypadnie podczas rokowań pokojowych decydujące znaczenie, czyż odmówi się tylko Irlandyi tego prawa? Jeśli kiedykolwiek naród jakiś zasłużył sobie na wolność wskutek swych cierpień dla kraju, wskutek swej miłości do ojczyzny, nieśmiertelnych nadziei wolności i niezłomnej woli w walce o swój byt, to jest nim walczący zubożały, a mimoto niezniszczalny naród irlandzki, który od trzystu lat żyje w kajdanach niewoli.

Zwycięstwo bolszewików.

Moskwa, 20. paźdz. BK. Komisarz frontu północnego wysłał do przewodniczącego Sowietu petersburskiego telegram, w którym donosi: 14. paźdz. wzięto po trzydniowych ciężkich walkach, stoczonych przez wojska nasze, pod umiejętnem kierownictwem brygadyera Uborewicza, dzięki zakreślonemu na wielką skalę ruchowi otaczającemu silnie obwarowaną wieś Selecka, na lewym brzegu północnej Dźwiny. Dzięki zdobyciu Selecka wpadło w nasze ręce nadzwyczaj silnie umocnione, przez Anglików uważane za nie do zdobycia stanowisko na prawym brzegu Dźwiny, które wojska angielsko-amerykańskie opróżniły w popłochu. Zdobyliśmy 7 armat, 8 karabinów maszynowych, olbrzymi magazyn odzieżowy, wiele żywności i amunicyi. W szczególności odznaczyła się piechota, kompania komunistyczna, majtkowie floty bałtyckiej i ochotnicy macedońscy.

Obrady Niemców.

Wiedeń, 20. października. BK. Jak donosi korespondencya »Austria«, zebrali się dziś ponownie zastępcy stronnictw niemieckich, ażeby obradować nad projektem ustanowionej wczoraj komisyi redakcyjnej dla odezwy na jutrzejszem pełnem posiedzeniu wszystkich posłów niemieckich. — Tekst tejże został po kilkugodzinnej dyskusyi jednomyślnie ułożony i zostanie jutro przedpołudniem przedłożony do ostatecznego zatwierdzenia związkowi stronnictw.

Głos ukraiński o demokratyzacyi Niemiec.

Kijów, 17. października. — B. K. — »Kij. Myśl« pisze: Wznowione żądanie Wilsona w sprawie rękojmii politycznych wskazuje na nieufność, jaką on żywi wobec nowego parlamentaryzmu niemieckiego. Zmiana 11. artykułu konstytucyi państwowej rozproszy owe wątpliwości. Należy się spodziewać, iż nowozmocniona demokracya niemiecka rozwiąże jeszcze dalsze problemy. Żywimy nadzieję, iż demokracya koalicyi nie popadnie w sprzeczność z zasadami międzynarodowej polityki demokratycznej i uniknie stworzenia atmosfery skrytej wrogości i uczuć łewolucyjnych.

Dalszy odwrót Niemców we Flandryi.

Wiedeń, 20. października. BK. Urzędowo donoszą:

Na południowo-zachodnim froncie żadne znaczniejsze wypadki.

W Albanii przeprowadzone są nasze ruchy bez szczególnych przeszkód. Po obu stronach poł. Morawy odparte zostały ataki nieprzyjaciela. Zajecar jest obsadzone przez Serbów.

Szef sztabu generalnego.

• •

Berlin, 20. października. BK. Biuro Wolffa donosi z wielkiej kwatery głównej:

ZACHODNIA WIDOWNIA BOJU:

We Flandryi opróżniliśmy, przeprowadzając w dalszym ciągu 18. października doniesione ruchy, Brügge, Thielt i Kortryk i zajęliśmy nowe pozycye. — Przed temi toczyły się żywe walki przedpolowe. Wieczorem stał nieprzyjaciel na płd.-wschodzie od Sluis na granicy belgijsko-holenderskiej, na zachód od Maldegem-Ursel, obok Poeke i Markegem. Na północny wschód od Kortryk przekroczył częściowo Lyę, na południe od Kortryk osiągnął drogę Kortryk-Thurnay i posteogował z obu stron Douai aż na wschód od linii Orchies-Marchiennes.

Na polu walki między Le Cateau i Oizą nastąpiła wczoraj pauza bojowa. Na naszych nowych liniach nad kanałem Sambre Oiza i nad Oazą zetknęliśmy się z przeciwnikiem.

Odcinek Serre i Souche był przez cały dzień celem silnych ataków nieprzyjacielskich. Nieprzyjaciel atakujący na północny wschód od Lafere na północnym brzegu Serre został w ogniu i w walce wręcz odparty. Podobnie nie udały się wskutek przeciwataków batalionów saskich z znacznemi siłami prowadzone ataki z Crecy.

Na drodze Laon-Marle dostał się nieprzyjaciel do małych części naszej pozycyi. Z obu stron doliny Souche został on po zawziętej walce odparty. Także na północnym brzegu Aisny atakował nieprzyjaciel po silnem przygotowaniu artyleryjskiem i ogniem nieco na północny-wschód od St. Germainmont nasze przednie straże.

Na froncie Aisny między Attigny i Olizą zwiększa się czynność potyczkowa nieprzyjaciela. Z obu stron Vouziers utwierdził się po ponownych atakach na wzgórzach na wschodnim wybrzeżu Aisny. — Komendant 199. dywizyi piechoty generał-porucznik v. Puttkammer zatrzymał osobistem wkroczeniem nieprzyjacielski atak na wzgórzach na wschód od Vendy. Między Olizą i Grandpre odparły z ich linii bataliony lotaryńskie, szlezwig-holsztyńskie i strzelców odnowione zacięte ataki nieprzyjaciela.

Na obu brzegach Mozy ograniczyła się i wczoraj czynność potyczkowa do ognia przeszkodowego.

POŁ-WSCH. WID. BOJU:

Na Bukowiku na północny zachód od Aleksinac zostały odparte nieprzyjacielskie ataki. Zapcar w dolinie Timoku został obsadzony przez nieprzyjaciela.

Pierwszy generał-kwatermistrz:

LUDENDORFF.

Berlin, 20. października. BK. Urzędowo. 20. października 1918 wieczór.

Na wschód od Kortryk trwają zacięte walki. Z obu stron Selesnes i Le Cateau nie udały się na szerokim froncie silne ataki nieprzyjaciela. Skuteczne walki częściowe w odcinku Serre i na wzgórzach na zachód od Aisny. Na wschód od Vouzieres zostały odparte nieprzyjacielskie ataki.

Komunikat turecki.

Konstantynopol, 19. paźdz. BK. Komunikat turecki z 18. paźdz.: Nic było doniosłejszych wydarzeń.

Ze świata.

Czyn oszalałego majtka.

Wiedeń, 20. paźdz. BK. Urzędowo donoszą: W jednej z baterji, które chronią kanał Sebenico, pewien chory umysłowo majtek po zagrożeniu kilkoma strzałami i rozpędzeniu najbliższego swego otoczenia, wydał strzały z szybkostrzelnego działa, które w większej ilości padły na okolicę i na miasto Sebenico. Wynikła stąd szkoda jest nieznaczna, natomiast zginął jeden majtek, ranni zostali żołnierz i kobieta. Oszalałego majtka ujęto, zanim zdołał wyrządzić znaczniejsze szkody.

Grypa w domu cesarskim.

Berlin, 20. października. — Tc. wł. — Żona następcy tronu i dwaj najmłodsi wnukowie cesarza zachorowali na grypę.

Zamknięcie teatrów we Wiedniu.

Wiedeń, 20. paźdz. BK. W myśli najwyższego rozporządzenia zastanowiono przedstawienia w obu teatrach nadwornych od 21. bm. aż do odwołania z powodu epidemii choroby hiszpańskiej. (Rozporządzeniem namiestnictwa zostały z dniem dzisiejszym zastanowione wszystkie przedstawienia teatralne, koncerty, kina, wykłady itp.

KRONIKA.

Kraków, 21. października.

— **Uroczysty obchód jubileuszowy 25-lecia Teatru im. Słowackiego.** Wczoraj obchodził Kraków w uroczysty sposób 25-lecie otwarcia nowego gmachu teatru im. Słowackiego. W bogato w kwiaty przybranej sali teatralnej odbył się w południe uroczysty obchód jubileuszowy. Na program złożyły się następujące punkty: »Polonez« A-dur Chopina (orkiestra), »Prolog« Adama Asnyka, napisany na otwarcie teatru w roku 1893 (wygłosił p. Włodzimierz Kosiński), »Gaude Mater Polonia« (chór Tow. operowego), przemówienie dyr. Teof. Trzcińskiego, który dał obraz kulturalnej działalności teatru w 25 latach jego istnienia, odsłonięcie obrazu Tadeusza Pawlikowskiego, ogłoszeni nagród jubileuszowych gminy miasta Krakowa (Zapolska i Przybyszewski po 3000 kor., Perzyński i Rittner po 2000 koron). »Na święto sceny krakowskiej« (wiersz Józefa Relidzyńskiego, wygłosił p. Tadeusz Białkowski), »Hymn wyzwolenia« (Adama Ludwiga, w instrumentacyi Maryana B. Rudnickiego, odśpiewał chór Tow. operowego z tow. orkiestry). — Wieczorem o godz. 7-mej dograno »Wyzwolenie« Wyspiańskiego.

— **Zamiast chleba, mąka na przyszły tydzień.** Miejski urząd gospodarczy, zawiadamia, że w przyszłym tygodniu z powodu niedostarczenia przez wojenny Zakład obrotu zbożem dostateczniej ilości mąki chlebowej na pokrycie połowy racyi, chleb w piekarniach rejonowych wydawany nie będzie. Natomiast z zapasów, jakie się udało gminie miasta Krakowa w międzyczasie uzyskać, otrzymają w przyszłym tygodniu wszystkie rodziny, uprawnione do poboru mąki, podwójną, obecnie obowiązującą racyę mąki, to jest 250 gramów mąki do gotowania, oraz 250 gramów mąki chlebowej, czyli razem 500 gramów mąki na osobę. Sklepy miejskie otrzymały odpowiednie polecenie, odbierania na wydawać się mającą na 1 osobę racyę mąki 500 gramów 18 odcinków karty kontrolnej chlebowej, oraz 5 odcinków karty mącznej.

— **Sprzedaż chleba z mąki, nabytej prywatnie.** Z powodu niedostarczenia mąki na chleb przez wojenny Zakład obrotu zbożem na bieżący tydzień, magistrat miasta Krakowa widział się zmuszonym aż do nadejścia mąki z tego zakładu, zezwolić piekarzom na wypiek i sprzedaż chleba z mąki, prywatnie nabywanej. Cena chleba z tej mąki w bieżącym tygodniu nie może przekraczać 7 kor. za 1 kilogram. Chleb, sprzedawany po cenach wyższych, ulegnie bezwzględnej konfiskacie: nadto sprzedający będą pociągnięci do surowej odpowiedzialności karnej. Publiczność winna we własnym interesie donosić wydziałowi IIIc magistratu o wszelkich przekroczeniach cen chleba ze strony sprzedających.

— **Wstrzymanie urlopów wojskowych.** Jak się dowiadujemy ze sfer wojskowych, ze względu na wielkie ograniczenie ruchu kolejowego, komendy wojskowe wstrzymały udzielanie zwykłych urlopów żołnierzom i oficerom. Urlopy dawane będą tylko w wypadkach śmierci w najbliższej rodzinie, lub niecierpiących zwłoki sprawach osobistych. Na razie termin wstrzymania urlopów wojskowych ograniczony jest do czterech tygodni.

— **Nauczycielska spółka gospodarcza** została zawiązaną dla powiatu krakowskiego. Spółka została zarejestrowaną i podjęła swoje czynności, mające na celu dostarczenie członkom najniezbędniejszych środków, potrzebnych w życiu codziennym. Dyrekcya spółki urzęduje w Krakowie, plac Szczepański, w lokalu, udzielonym przez zarząd »Jedności«.

— **Nowy salon sztuki** otwarto wczoraj przy ul. Szczepańskiej l. 7 wobec licznie zgromadzonej publiczności. Starannie zapoczątkowana wystawa posiada wiele arcydzieł. wśród których wyróżniają się obrazy W. Kossaka, Falata, Axentowicza Filipkiewicza, Wodzinowskiego, Markowicza i innych. Zainteresowanie wzbudziła kolekcya rysunków legionowych L. Gottlieba, wykonanych w okopach.

— **Osobliwa filantropia.** Istnieje w Krakowie stowarzyszenie, mające bardzo szlachetne cele i bardzo zasobne, stow. »Megadle Jesojmim«, utrzymujące ochronkę żydowskich sierót. Stosunki, jakie się w tej instytucyi zakorzeniły, urągają wszelkiemu pojęciu filantropii i porządku. Mimo, że stowarzyszenie to rozporządza setkami tysięcy koron, pupile jego formalnie głodzeni. Sieroty chodzą obdarte i głodne, a wina tego zaniedbania spotyka zarząd opieszały i nieodpowiedzialny, unikających wszelkiej kontroli publicznej, nie zwołujący od szeregu lat walnego zebrania. — Jeżeli przejdzie się ulicą Dietlowską, zauważyć można kilkadziesiąt dzieci bosych i zaniedbanych. To są wychowankowie »Megadle Jesojmim«. Zapytać się należy, gdzie się podziała skóra na obuwie dla tych sierot? Albo zarząd nie postarał się dotąd o skórę, mimo że zbliża się zima? Jedno i drugie byłoby karygodną opieszałością, która musi być co rychlej naprawiona. Filantropia nie może być emeryturą dla osób, mających »stosunki«, ale dobrodziejstwem i łagodzeniem nędzy. Kierownictwo potężnej galic. organizacyi »Megadle Jesojmim« powinno wglądnąć w opłakane stosunki, panujące w krak. domu sierocym.. Sierot nie należy wyzyskiwać dla dźwigania ciężkich pak, (cui bono?) jakto kiedyś zauważyliśmy, ale należy dać im raczej chleb i opiekę. Członkowie stow. domagają się walnego zebrania.

— **Ze sfer kupieckich piszą nam:** Że się pasek czegoś psuje, to nie ulega wątpliwości. Gdy ostatni w pasku — detaliści zachowują się przy zakupach wstrzemięźliwie, to wszyscy piwniczni i strychowi składnicy tracą pewność siebie i zaczynają licytować towar in minus, tak jak do niedawna parli ceny coraz wyżej. Daleko jednak jeszcze do tego, aby ceny towarów wróciły na poziom wolny od niesumiennych zarobków intruzów. Po sklepach wogóle zniżki cen zauważyć się nie da, gdyż kupcy ograniczają się do zastanowienia zakupów, ale za towar posiadany na składzie żądają cen odpowiednich do swych własnych kosztów. Temu stanowisku nic zarzucić nie można, gdyż naogół właściciele sklepów paskarstwem się nie trudnią, sami będąc ofiarami spekulantów.

Zniżenie cen zależnem jest w wielkiej mierze od kupującej publiczności, która zupełnie samorzutnie ogranicza się widocznie w zakupach. Wytrwanie w tej wstrzemięźliwości doprowadzi niechybnie do zniżki cen.

— **Kollegium wykładów naukowych** (rynek gł. A-B. l. 39). Program na tydzień bieżący: poniedziałek 21. bm.: red. Kaz. Czapiński: Seminaryum Schopenhauera. wtorek, 22. bm.: prof. Dr. Józ. Flach: Psychologiczne podłoże rewolucyi rosyjskiej; środa 23. b. m.: prof. Dr. Mich. Janik: Kochanowski na tle humanizmu; czwartek, 24. bm.: red. Kaz. Czapiński: Schopenhauer a religia; piątek, 25. bm.: Dr. Henryk Raabe: Dzieje życia (z dziedziny biologii); sobota 26. bm.: prof. Dr. Józ. Reiss: Muzyka Mozarta (z ilustr. muzyczną). Wstęp 80 hal., dla uczącej się młodzieży 50 hal. Wstęp na wykłady muzyczne 2 kor. i 1 kor. Początek o godzinie 7. wiecz.

— **»Maski«.** Zeszyt dwudziesty dziewiąty z dnia 10. października otwiera aktualny wiersz Leopolda Staffa, pełen siły i patryotycznego natchnienia: »Polsko, nie jesteś ty już niewolnicą!« Następuje dalszy ciąg dobiegającej końca pierwszej części »Walki« Kaz. Tetmajera oraz cykl liryków kobiecych: przekłady utworów Krystyny Rosetti i Alma Tademy (tłóm. Mar. Wolska) oraz Ricardy Huch (tłóm. Tad. Szantroch), z młodszych autorek polskich Aliny Butrymowiczówncj i K. Firlej-Bielańskiej. W części satyrycznej zwraca uwagę groteska głośnego dziś pisarza niemieckiego Gustawa Meyrincka (»Skopogłobin«), persyflująca w nader pomysłowy sposób beznadziejna zachcianki militaryzmu oraz dwie »Karty z poczty polowej« »Breyera ((Szan. Ant.). W przeglądzie p. K. Irzykowski zdaje sprawę z repertoaru teatru krakowskiego (»Niebieski lis«) a prof. dr. A. Chybiński kończy swoje wstępne uwagi o muzyce współczesnej (»Ogólne kryterya«). Urozmaiconą i bogatą treść literacką zdobią liczne reprodukcye z nieznanych rysunków Wyspiańskiego i Norwida oraz cykl winiet i kompozycyj A. Beardsleya. — Adres wydawnictwa: Kraków, ul. Wolska 19.

Repertoar teatru miej. im. J. Słowackiego.

Poniedziałek, 21. bm.: »Wyzwolenie« St. Wyspiańskiego.

Wtorek, 22. bm.: »Wyzwolenie« St. Wyspiańskiego.

Środa, 23. bm.: »Wyzwolenie« St. Wyspiańskiego.

Czwartek, 24 bm.: »Dla szczęścia« St. Przybyszewskiego.

Piątek, 25. bm.: »Niebieski lis« Fr. Herczega.

Sobota, 26. bm.: Nowość: »Urwis«, krotochwila w 4 aktach B. Katerwy.

Niedziela, 26. bm.: popoł.: »Przyjaciele« Al. hr. Fredry; wieczorem: »Urwis« B. Katerwy.

Repertoar miejskiego Teatru powszechnego.

Poniedziałek, 21. bm.: »Krakowiacy i górale«.

Wtorek, 22. bm.: »Piękna żonka« (po raz pierwszy.)

Środa, 23. bm.: »Baron Kimmel.

Czwartek, 24. bm.: »Piękna żonka«.

Piątek, 25. bm.: »Księżniczka czardasza«.

Redaktor odpowiedzialny: Dr. Wilhelm Berkelhammer. — Drukarnia: »Austryacki nakład gazet« pod zarządem J. Stollego w Przywozie.